

Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće
Bosne i Hercegovine

***Informatizacija pravosuđa
Bosne i Hercegovine
2004 - 2011***

Pravosudni sustav kojemu možete vjerovati

Zašto je potrebna informatizacija pravosuđa?

Bez informacijske i komunikacijske tehnologije (IKT) nemoguće je pružiti visokokvalitetne i moderne sudbene usluge, koje će odgovoriti svim potrebama društva. Proces informatizacije bosanskohercegovačkog pravosuđa bio je dosta dug, ali danas, BiH ima najobuhvatniji i najmoderniji pravosudni informatički sustav u regiji, koji u velikoj mjeri pridonosi boljem ostvarivanju pravde.

Sve do 2004. godine pravosudne institucije funkcionirale su na sličan način kao i na početku 20. stoljeća. Neposredno prije uvođenja informacijsko-komunikacijskih tehnologija u pravosudni sustav, sudovi i tužiteljstva imala su nešto više od 500 računala na kojima skoro uopće nije bilo licenciranog softvera. Evidencije u predmetima

vođene su ručno, a kako bi se dobila neka informacija, morala se pregledati velika količina spisa.

Sudbeni sustav BiH grcao je pod teretom brojnih, veoma složenih predmeta, koji su proizašli iz rata 1990-ih godina. U okruženju u kojem je broj sporova značajno porastao, zastarjele i neučinkovite prakse prijetile su dodatnim pogoršavanjem problema velikoga broja zaostalih predmeta. Bila je potrebna drastična promjena u radu sudova, a upravo informacijsko-komunikacijske tehnologije su donijele tu promjenu.

I tako je Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće (VSTV) pokrenulo ovaj zahtjevni projekt uvođenja najsuvremenijih, zahtjevima prilagođenih IKT rješenja.

Nova sudnica opremljena modernom IKT opremom

01110110000100001111101111000100010101000011001111110110110001 00010111110011011110001000101111100010

Ciljevi informatizacije pravosuđa

Dva su glavna cilja prema kojima je proces informatizacije pravosuđa BiH kontinuirano težio:

- pravodobno i učinkovito pružanje kvalitetnih usluga, i
- povećanje transparentnosti rada bosansko-hercegovačkih sudova i tužiteljstava.

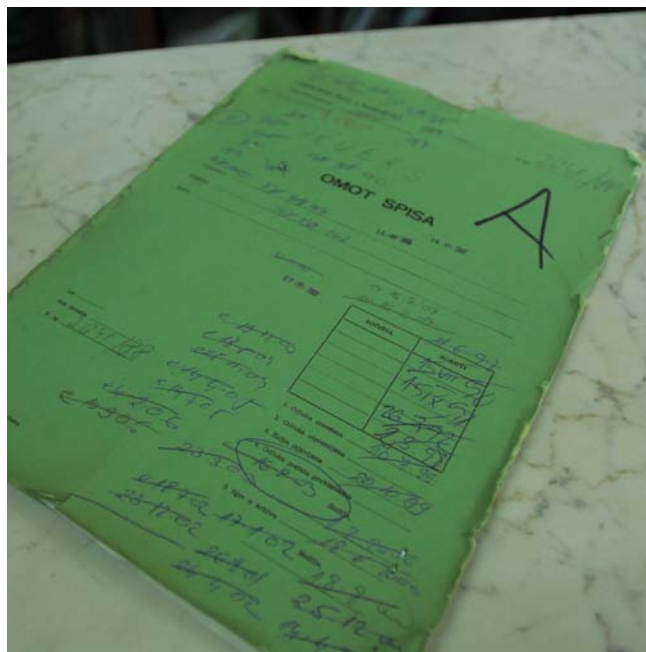
Sve inovacije, aktivnosti i radnje su realizirane s namjerom donošenja dodatne koristi krajnjim korisnicima.

Kako bi unaprijedili ove opće ciljeve, definirani su i konkretni podciljevi:

- povezivanje pravosudnih institucija sa drugim relevantnim tijelima;

- brza i učinkovita podatkovna razmjena
- jeftinije sudbene usluge;
- smanjenje broja osnovnih sudbenih pogrešaka;
- standardizacija podataka;
- podsjetnici za sudbeno osoblje;
- zamjena papirnatih spisa elektroničkim;
- kreiranje baze podataka;
- efikasnije pružanje informacija i osnovne pravne pomoći građanima;
- fleksibilnije radno vrijeme;
- sustavi za audio i vizualno snimanje.

Prije informatizacije

Što je ostvareno?

Tijekom proteklih sedam godina, pravosuđe BiH je u cijelosti uključeno u modernu informacijsku eru. Osnovni elementi IKT strategije koji su primijenjeni su sljedeći:

- sustav za upravljanje sudbenim predmetima (CMS)
- središnje operativno okruženje u VSTV-u;
- nacionalna mreža širokog područja (WAN) koja povezuje 85 institucija;
- lokalne mreže u 85 institucija;
- opskrba 85 institucija sa preko 100 poslužitelja;
- nabavka računala za gotovo 5,000 korisnika;
- portal pravosuđa koji građanima omogućava lakši pristup informacijama;
- centar za sudbenu dokumentaciju za lakši pristup informacijama, namijenjen sucima, tužiteljima i stručnim suradnicima;
- Odjel za IKT VSTV-a smješten u prostorijama VSTV-a u Sarajevu;
- u svim sudovima i tužiteljstvima širom zemlje, zaposleni su IKT stručnjaci.

Sve ove novine popraćene su osnovnom IKT obukom koju je prošlo preko 2,000 korisnika, kao i naprednom obukom koju je prošlo 1,600 korisnika.

Nakon procesa informatizacije

Poruka predsjednika

Bosna i Hercegovina se često svrstava u zemlje u kojima se progresivne reforme odvijaju sporo. IKT revolucija koja se dogodila u pravosudnom sektoru dobar je primjer koji opovrgava ovakvo mišljenje. Za manje od jedne decenije bosanskohercegovački pravosudni sustav, koji je neučinkovito funkcionirao uporabom papirnih spisa, pretvorio se u sustav koji koristi najnaprednija i prema zahtjevima izrađena IKT rješenja u Europi. Svi koji su bili uključeni u ovaj proces, s pravom se trebaju ponositi ovim dostignućima i mogu biti sigurni u izvjesnost rezultata ka kojima ta rješenja vode.

Valja se prisjetiti kako je 2004. godine, prije početka informatizacije, u čitavom pravosuđu bilo tek nešto više od 500 neuvezanih računala. Danas svi suci, tužitelji i njihovi djelatnici imaju računala i svi su uvezani u elektronički sustav za upravljanje predmetima (CMS), sustav elektroničke pošte i centralnu pristupnu točku za informacije o pravosuđu – tzv. portal pravosuđa. Ove novine su ubrzale čitav niz aktivnosti vezanih za pravosudni sustav. Kako je naglasak stavljen na osiguravanje dostupnosti sustava građanima, značajno je unaprijeđena i transparentnost pravosudnog procesa. Građani sada mogu efikasnije komunicirati sa sudbenim djelatnicima i direktno dobiti informaciju o statusu svojih predmeta, ali i o novostima u pravosuđu općenito.

Projektni tim je morao provesti kompleksna tehnička rješenja kako bi osigurao uspješnost projekta. Također, tim je morao prevazići problem prihvaćanja značajnih promjena radne prakse, koju

*Milorad Novković,
predsjednik VSTV-a
BiH*

je zahtijevalo uvođenje nove tehnologije. Iako su u početku mnogi pravosudni djelatnici bili veoma skeptični, ubrzo su shvatili kako neće biti u stanju efikasno raditi u modernom okruženju ukoliko ne usvoje nova elektronička rješenja. Uz detaljnu obuku, svi su ubrzo prepoznali prednosti informatizacije, a nekadašnji skeptici su postali najveći zagovarači inovacija.

Uspjeh IKT reforme u pravosuđu u velikoj mjeri je zasluga svih sudaca, tužitelja i suradnika u pravosuđu koji su vrijedno radili na stjecanju novih znanja i vještina neophodnih za valjano funkcioniranje pravosudnog informacijskog sustava. Želio bih istaći i pohvaliti posvećenost i stručnost tima koji je u svakom trenutku osiguravao provedbu projekta. Naravno, ovaj ambiciozni proces informatizacije ne bi bilo moguće realizirati bez sve-srdne potpore donatora, koji su prepoznali značaj ove reforme i koristi od iste za sve građane Bosne i Hercegovine.

IKT: investicija za budućnost

Kao jedini međunarodni član VSTV-a, osobito sam želio vidjeti primjenu europskih standarda u pravosuđu. Drago mi je što mogu reći kako je uporaba informacijsko-komunikacijskih tehnologija jedna od oblasti u kojima se BiH danas u cijelosti pridržava najviših europskih standarda. Zapravo, BiH je stekla stručnost u primjeni IKT-a u pravosudnom kontekstu i sada može biti primjer drugim zemljama u tranziciji. Iskustva BiH se već koriste u provedbi sličnih IKT projekata u Crnoj Gori, Srbiji i Kosovu.

Ova ambiciozna, IT revolucija ne bi bila moguća bez velikodušne potpore međunarodnih donatora. Prvi među njima, koji su još 2004. godine izdvojili sredstva za predložene reforme, bili su USAID i ICITAP. Potom su uslijedili velikodušni doprinosi EU, Norveške, Španjolske, Nizozemske i Švedske, koji su omogućili ne samo primjenu IKT rješenja, već i angažiranje IKT djelatnika, koji skrbe o odgovarajućoj obuci korisnika, održavanju i kontinuiranom razvoju sustava. Vidljivi rezultati projekata, koje su financirali ovi međunarodni donatori, potakli su lokalne organe vlasti da i sami izdvoje sredstva za IKT djelatnike, kako u VSTV-u tako i u sudovima i tužiteljstvima širom zemlje. Ovaj, iznimno pozitivan razvoj događaja, pokazuje veće zanimanje lokalnih organa vlasti za preuzimanje odgovornosti nad ovim procesom i osiguravanje njegove održivosti.

Iako je postignuto mnogo, posao još uvijek nije završen. IKT infrastruktura je u velikoj mjeri osigurana, no sada je neophodno kapitalizirati sva dosadašnja ulaganja tako što ćemo osigurati uporabu

*Sven Marius Urke,
međunarodni
član VSTV-a BiH –
koordinador projekta*

točnih i ažurnih podataka iz sustava u donošenju politika i odluka koje će rezultirati pravim i mjerljivim poboljšanjem učinkovitosti. Treba napomenuti kako informatizacija sama po sebi nije bila cilj, nego sredstvo za ostvarenje krajnjeg cilja, a to je učinkovitije ostvarivanje pravde za građane BiH. Imajući na umu ovaj ključni cilj, od presudnog je značaja iskoristiti ovaj zamah i ne izgubiti ga u predstojećim godinama. Dakle, osim stalnog dorađivanja CMS-a i unaprjeđenja institucionalnih kapaciteta u pravosuđu za što bolju uporabu podataka u svrhu donošenja političkih odluka, potrebno je raditi na novim IKT inovacijama kao što su elektronički potpis za pravosuđe, informatički sustav za zatvore, sustav za upravljanje ljudskim resursima i definiranje modula za razmjenu podataka među različitim institucijama za provedbu zakona.

Napredak potiče napredak u bilo kojoj oblasti, a informatizacija pravosuđa je odličan primjer koji to potvrđuje. Čestitam svima koji su svojim sudjelovanjem doprinijeli ovako brzom ostvarivanju rezultata i unaprijed se radujem nastavku suradnje i novim dostignućima u budućnosti.

Prvi koraci

Zbog posebno fragmentirane prirode pravne nadležnosti u BiH, bilo je potrebno napraviti središnji IKT sustav koji bi osigurao kohezivno i učinkovito ostvarivanje pravde za sve građane u BiH.

Neovisno pravosudno povjerenstvo (NPP) je 2003. godine pokrenulo izradu IKT strategije za pravosuđe u BiH. Ova strategija, čiju izradu je financirala norveška vlada, dovršena je u travnju 2004. godine i ustupljena VSTV-u odmah nakon njegovog osnutka u lipnju iste godine.

Zakon o VSTV-u dao je Vijeću široke ovlasti da pokrene, koordinira i nadzire uvođenje i primjenu novih tehnologija u pravosuđu. Ovim ovlastima utrt je put za provedbu IKT strategije.

Projekt je realiziran uz potporu i voditeljstvo Radne skupine za strateško planiranje i razvoj CMS-a za sudove. Ova skupina se redovito sastajala i usmjeravala projektne aktivnosti u pozitivnom smjeru.

U početku smo se fokusirali na osnovne preduvjete za uvođenje IKT-a u bosanskohercegovačko pravosuđe, posebice uvođenje lokalnih mreža (LAN) u sve sudove i tužiteljstva, te mreže širokog područja (WAN) kojom bi se sve pravosudne institucije uvezale međusobno i sa VSTV-om, zatim nabavka i instaliranje poslužitelja, računala i pisača za sve pravosudne institucije.

Osim toga, povećanje uporabe informacijsko-komunikacijskih tehnologija moralo je biti praćeno adekvatnim poboljšanjem osiguranja podataka.

*Sulejman Velić,
šef Odjela za IKT
VSTV-a*

U tom smislu, krenuli smo s primjenom ISO sigurnosnih standarda u pravosudnom informacijskom sustavu.

Uspjeh projekta osiguran je nesebičnim angažmanom i učinkovitim timskim radom svih članova našeg IKT tima. Kako bi se osigurala održivost, osoblje projekta je postupno prebačeno u konsolidirani Odjel za IKT VSTV-a. Ovaj Odjel je ustrojen kroz četiri jedinice:

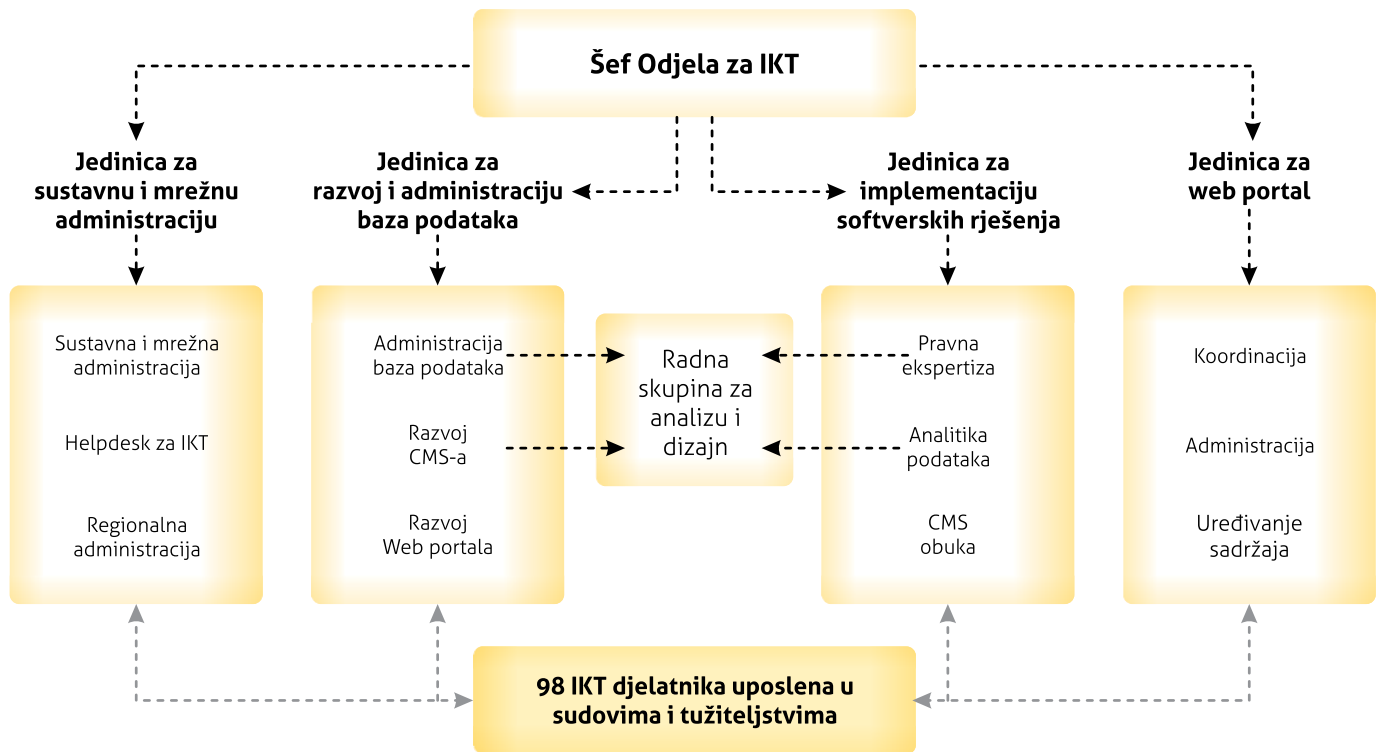
- Jedinica za sustavnu i mrežnu administraciju
- Jedinica za razvoj i administraciju baza podataka
- Jedinica za implementaciju softverskih rješenja
- Jedinica za web portal

U više navrata, količina i složenost posla postavljenog pred nas činili su se krajnje zastrašujućim. Ipak, zahvaljujući snalažljivosti, entuzijazmu i timskom radu projektnog osoblja, uspjeli smo riješiti probleme i prevazići prepreke na koje smo nailazili.

Danas, pravosuđe BiH koristi informacijski sustav u svakodnevnom radu, a njegovo neometano funkcioniranje imamo zahvaliti naporima IKT, pravnih i drugih stručnjaka u VSTV-u koji su radili

na dizajnu i razvoju aplikacija. U tom smislu, posebno želimo spomenuti naše kolege Edisa Brkića i Mirsada Kambara, koji su svojim doprinosom oživiljeli viziju ovog projekta.

Organizacijska struktura Odjela za IKT VSTV BiH koja obuhvata IKT/CMS projekt

Dostizanje najviših europskih standarda

Kao i većina sustava modernog doba, rad sudova i tužiteljstava u cijeloj Europi ima potencijal da se transformira u sustav utemeljen na informacijsko-komunikacijskim tehnologijama. Europski standardi sve češće pozivaju zemlje na investiranje u IKT kako bi ostvarivanje pravde učinili što učinkovitijim i transparentnijim.

“Uporaba IKT-a smatra se jednim od ključnih čimbenika za značajnije unaprjeđenje pravosuđa. Brzi razvoj tehnologija otvara nove mogućnosti koje su, samo nekoliko godina ranije, bile nezamislive”. – Europska komisija za Studiju o učinkovitosti pravosuđa br. 7

“Organi vlasti i suci bi trebali promovirati uporabu elektroničkih sustava za upravljanje predmetima i informacijsko-komunikacijskih tehnologija, i na sličan način poticati njihovu primjenu u sudovima.” – Preporuka Vijeća Europe, CM/Rec(2010)12

BiH se nastoji pridržavati ovih europskih standarda u kontekstu svog pridruživanja europskim integracijama. Pravosuđe, za koje je poštivanje europskih standarda odlučujući čimbenik za ulazak u EU, ponosno je što u ovom smislu prednjači u odnosu na druge segmente društva.

Regionalna suradnja

Osim što je dostigla zadovoljavajući razinu poštivanja europskih standarda, Bosna i Hercegovina je također nametnula veoma visok standard informatizacije pravosuđa drugim zemljama u regiji koje je sada nastoje dostići. Uloga VSTV-a je pomoći im u tim nastojanjima.

Primjerice, u ožujku 2011. godine potpisan je Memorandum o razumijevanju između VSTV-a i crnogorskog Ministarstva pravde kojim je dogovorena suradnja na projektu “Jačanja pravosuđa Crne Gore”. Tom prigodom, VSTV je ustupilo kompletan softver za Registar novčanih kazni (RNK), osiguralo

prijenos znanja i vještina osoblju i obvezalo se kako će nastaviti aktivnosti usmjerene na potporu kolegama iz Crne Gore u unaprjeđenju učinkovitosti njihovog pravosudnog sustava kroz uporabu IKT-a. Također, stručnjaci iz Odjela za IKT VSTV-a sudjelovali su u izradi Strategije za razvoj i primjenu informacijsko-komunikacijskih tehnologija u pravosuđu Crne Gore.

VSTV je također surađivalo s turskim kolegama koji su svesrdno podijelili svoje iskustvo i znanje iz početničkih dana informatizacije njihovog pravosuđa.

Pogled iz sudnice

Uvođenje IKT-a u pravosuđe donosi sa sobom mnoge prednosti, kako za sudbeno osoblje tako i za građane. Produktivnost našeg rada je znatno unaprijeđena, od pisarne pa do izrade različitih izvješća. Zahvaljujući informatizaciji, sudovi su sada integrirani u sustav koji uvezuje sve pojedinačne procese, za razliku od nekoordiniranog djelovanja pojedinačnih segmenata što je ranije bio slučaj.

Više ne rabimo olovke, gumice i papirne spise. Sve radnje vezane za neki predmet se sada obavljaju putem računala. Vrijeme potrebno za upis i obradu dokumenata vidljivo je smanjeno. Ranije smo mogli obraditi 40-50 dokumenata dnevno, a danas smo u mogućnosti registrirati i obraditi po nekoliko stotina.

Prošle godine smo uveli praksu skeniranja ulaznih dokumenata, jer smo u jednom pilot sudu uvidjeli kako se na ovaj način značajno unaprijedila dostupnosti predmetnih spisa i za suce i za stranke u postupku. Suci sada mogu vidjeti sve dostavljene dokumente u spisu na svojim ekranima istog trena kada su elektronički uneseni u spis.

Prije informatizacije, građani su morali telefonom zvati djelatnike pisarne, zakazati termin i tek onda doći kako bi napravili uvid u spis, što je značilo da je nekoliko ljudi u tom momentu moralo ostaviti sav posao kako bi osigurali stranci informaciju koju traži. Danas je za dobivanje takvih informa-

*Zijad Grbić,
predsjednik
Osnovnog suda
u Derventi*

cija potrebno nekoliko klikova mišem, u bilo koje vrijeme i sa bilo kojeg računala uvezanog na internet. Sve ovo čini komunikaciju između suda i krajnjih korisnika mnogo bržom i transparentnijom. Stranke u postupku i njihovi pravni zastupnici sada ne moraju izravno dolaziti u sud, osim u vrijeme suđenja.

Kvaliteta našeg rada je značajno unaprijeđena zahvaljujući dostupnosti velikoga broja sudačkih odluka, koje nam omogućuju uvid u načine rješavanja sličnih predmeta od strane drugih sudaca.

Prije informatizacije, naš sud se gušio u hrpama neupisanih dokumenata. Informatizacijom je proces upisivanja dokumenata značajno unaprijeđen. Informatizacija nam je pomogla u ažuriranju svih spisa sa novim podnescima i sada nastojimo doći u fazu kada ćemo biti u mogućnosti obraditi sve predmete u zakonski propisanim rokovima, što je i krajnji cilj svih pravosudnih institucija u svijetu.

Tužiteljska perspektiva

Do uvođenja CMS-a u tužiteljstva, bili smo u prilici učiti iz iskustava sudaca i sudačkog osoblja stečenih tijekom prvih godina primjene CMS-a u sudovima. Elektronički sustav, koji sada povezuje tužiteljstva sa sudovima, pomaže da radimo brže i produktivnije.

Prije uvođenja CMS aplikacije za tužiteljstva, tužitelji su morali čekati po nekoliko dana na sudačku potvrdu naloga o pritvoru, te su morali zapisivati datume isteka pritvora u svojim bilježnicama. Sada se svi pritvori mogu vidjeti na početnoj stranici tužiteljskog CMS-a čim ih sud potvrdi. Slično tome, svi tužitelji imaju raspored svojih ročišta, koji se pravodobno ažurira čim sud potvrdi ili napravi izmjenu u rasporedu ročišta.

CMS je također zamijenio veliki broj upisnika, čime je ušteđen ogroman prostor za pohranjivanje spisa u tužiteljskim uredima i osigurano sustavno evidentiranje, numeriranje i uredno spremanje tužiteljskih spisa. CMS je značajno unaprijedio komunikaciju sa strankama jer im se sada informacije, za koje je nekad trebalo utrošiti sate čitanja i ručnog traženja u brojnim registrima, dostavljaju u samo nekoliko minuta.

Tužiteljski CMS je doprinio i unaprjeđenju interne komunikacije među tužiteljstvima kroz sustav upozorenja koja obavještavaju uposlenike na određene radnje koje moraju obaviti kako bi mogli nastaviti postupak. Tužiteljski postupci se sada obavljaju na jedinstven način u svim tužiteljstvima putem CMS-a, što je prije uvođenja ovog sustava bilo nezamislivo.

*Rajko Čolović,
glavni tužitelj
Okružnog tužiteljstva
u Istočnom Sarajevu*

Ono što je posebno unaprijedilo našu radnu praksu je uspostava jedinstvene, integrirane baze podataka osumnjičenih osoba, gdje jednostavnim pretraživanjem možemo otkriti je li neka osoba bila ranije osumnjičena ili optužena za neko krivično djelo.

Namjeravamo nastaviti integraciju informacija kroz uvezivanje sa policijskim agencijama, što će znatno unaprijediti odnose između tužitelja i drugih organa za provedbu zakona. To će značajno ubrzati naše djelovanje i doprinijeti rješavanju kriminala u cijeloj zemlji jer će sve informacije o mogućim počiniteljima biti dostupne na jednom mjestu.

"U sudovima u koje je uveden, CMS je donio mnoge prednosti i služi kao osnova za unaprjeđenje upravljanja i organizacije rada i veće transparentnosti. Nadalje, sustav može ponuditi veliku količinu statističkih informacija lokalnim i središnjim razinama odlučivanja." – Švedska agencija za međunarodni razvoj (SIDA) Izvješće o procjeni projekta "informatičko-komunikacijske tehnologije i sustav za automatsko upravljanje predmetima za sudove i tužiteljstva u BiH" iz 2009. godine.

"Procjena je napravljena na temelju podataka koji nesumnjivo ukazuju kako je, procentualno gledano, pravosuđe napravilo najveći iskorak u pogledu korištenja IKT-a i realizacije projekata iz Strategije. Prema rezultatima istraživanja, ukupno 93.21% djelatnika u sudovima Bosne i Hercegovine radi na računalima." – UNDP Izvješće o e-Spremnosti BiH iz 2009. godine.

"VSTV BiH je nadzirao uspostavu IKT sustava za sudove u čitavoj državi. Sustav vremenskih mjerila i sustav za upravljanje predmetima sada je uveden u sve sudove i tužiteljstva, što olakšava raspodjelu, upravljanje i praćenje predmeta. VSTV je također nadziralo formiranje Centra za sudbenu dokumentaciju. Korisnici sada imaju on-line pristup bazi podataka sa preko 3,600 sudačkih odluka i pravnih mišljenja" – Europska komisija, Izvješće o napretku BiH za 2010. godinu

Što drugi kažu o informatizaciji

IKT projekti, čiju realizaciju je nadzirao VSTV, naišli su na veliku potporu međunarodnih promatrača.

Prema statističkom izvješću Europske komisije za učinkovitost pravosuđa iz 2010. godine, BiH je ocijenjena kao najbolja u regiji u pogledu primjene informatičko-komunikacijskih tehnologija u radu sudaca i njihovih suradnika. Štoviše, razina primjene IKT-a u svakodnevnom radu sudova i tužiteljstava slična je većini zapadno-europskih zemalja, uključujući i Veliku Britaniju, Francusku, Španjolsku, Norvešku, Italiju i Švicarsku.

Uspostavljanje infrastrukture

Zadatak naše Jedinice za sustavnu i mrežnu administraciju je provođenje i nadzor nad infrastrukturom, te rad na daljnjem razvoju i unaprjeđenju iste.

Pravosudni informacijski sustav trenutačno čini preko 5,300 računala, gotovo 300 poslužitelja i preko 2,300 pisača. Sva računala imaju licencirani operativni sustav Microsoft Windows XP i Microsoft Office 2003. Softverske konfiguracije su standardizirane radi lakšeg i jeftinijeg upravljanja i veće sigurnosti. Kako bismo uspješno realizirali ove aktivnosti, morali smo angažirati značajan broj sustavnih i mrežnih administratora, regionalnih administratora i asistenata u centrima za potporu korisnicima. Sve aktivnosti blisko su koordinirane sa IKT osobljem u svakoj instituciji.

Sva računala i poslužitelji u pravosudnom sustavu sastavni su dio *Identity Management* sustava, odnosno *Active Directory* domene. Kreiranje *Active Directory*-ja doprinijelo je definiranju efikasnijeg i mjerljivijeg modela upravljanja ključnim elementima IKT infrastrukture.

IKT infrastrukturu čini hardver i softver koji je neophodan za uspješnu provedbu i primjenu CMS-a i drugih softverskih aplikacija. Ovo je kontinuirani proces koji je sada u fazi obnove zastarjelog hardvera i nadogradnje postojećeg softvera.

*Esmir Berhamović,
zamjenik šefa Odjela
za IKT VSTV-a za
upravljanje mrežom i
sustavima*

Kako bi osigurali maksimalnu korist od uspostavljene infrastrukture, kontinuirano pratimo i održavamo svu tehnologiju. Naše IKT osoblje ulaže maksimalne napore u izobrazbu korisnika različitih razina informatičke pismenosti. Paralelno sa izgradnjom infrastrukture radilo se i na izgradnji sustava potpore i svi djelatnici su se brzo prilagodili stalnim promjenama.

Razvoj CMS softvera često je zahtijevao dugo radno vrijeme, ponekad i do kasno u noć, kako bi se pripremila neophodna infrastruktura. Posebno želim pohvaliti stručnost i predanost tima koji je uspio riješiti vrlo složena pitanja u iznimno kratkim rokovima.

Uspostava lokalne mreže i mreže širokog područja

Na početku procesa uvođenja IKT-a u pravosuđe Bosne i Hercegovine, samo 10 sudova je imalo lokalnu mrežu, a mreža širokog područja, koja danas povezuje sudove i tužiteljstva, uopće nije postojala.

Godine 2005. Europska komisija financirala je, putem CARDS programa, uspostavljanje lokalne mreže u svim sudovima i tužiteljstvima koja je do tada nisu imala. Lokalna mreža dizajnirana je i uspostavljena na temelju međunarodno priznatih standarda za strukturno umrežavanje.

Sve lokalne mreže su uzajamno povezane i kao takve čine jedinstvenu mrežu širokog područja

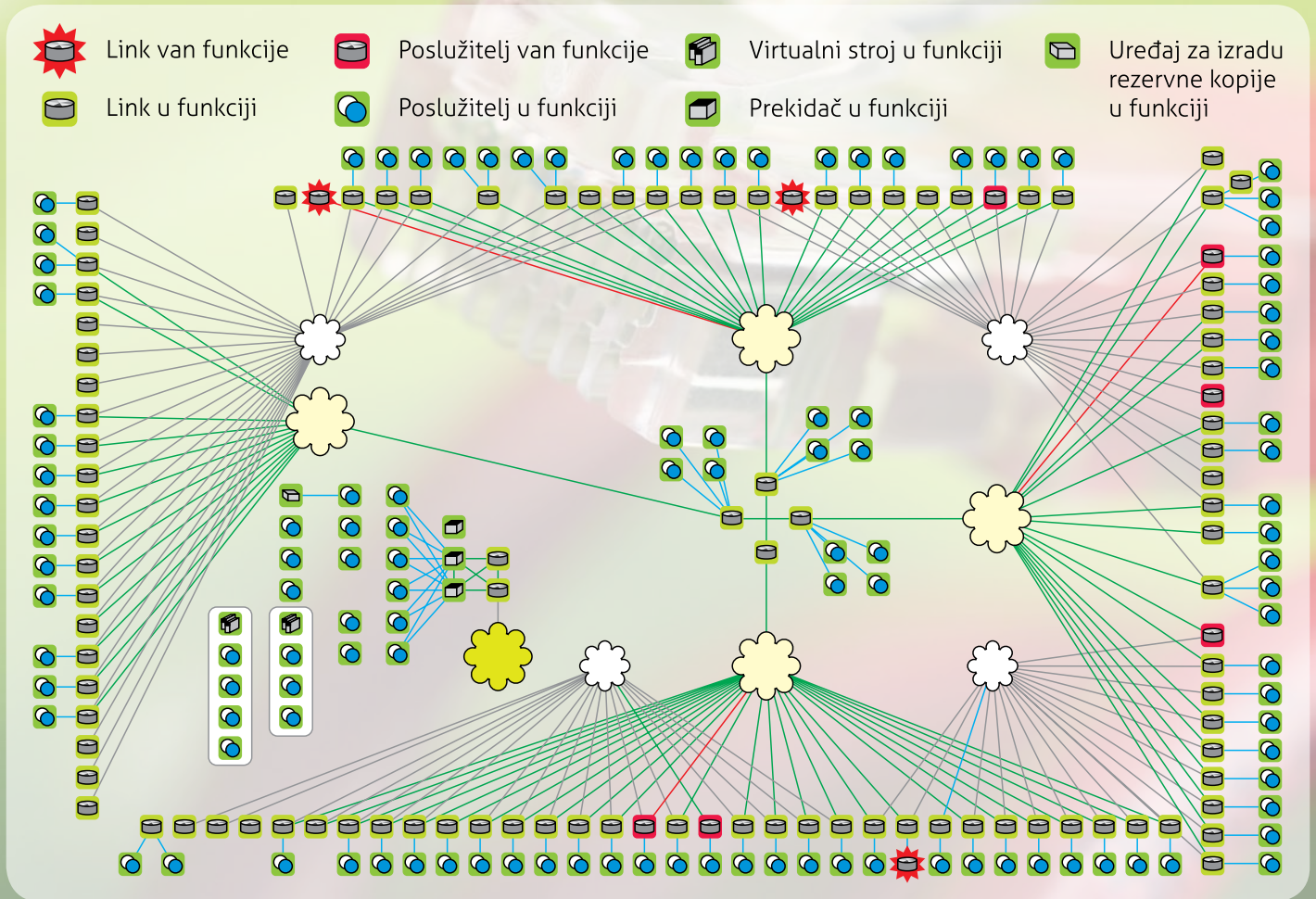
(WAN) za čitavo pravosuđe u BiH. Mreža širokog područja povezuje sve sudove i tužiteljstva, te osigurava njihovu povezanost sa VSTV-om. Temelji se na radio-relejnem SDH telekomunikacijskom sustavu velike brzine, koji je financirala EU, a koji je uspostavljen 2007. godine. Ovom telekomunikacijskom mrežom upravlja Agencija za identifikacijske dokumente, evidencije i razmjenu podataka BiH (IDDEEA).

Svaki sud i tužiteljstvo ima rezervnu internet vezu sa podacima u centru smještenom u VSTV-u, koji se rabi u slučaju pada primarne SDH telekomunikacijske veze.

Shematski prikaz veze između informacijskih sustava sudova i tužiteljstava u Bosni i Hercegovini

Infrastrukturna potpora: centralizirano upravljanje mrežom

Sigurni podatkovni centri

Uspostava mreže širokog područja omogućila je uspostavu središnjeg poslužitelja i infrastrukture baze podataka u VSTV-u sa ključnim zajedničkim aplikacijama koje koriste sudovi i tužiteljstva širom BiH – primarni centar za obradu i pohranjivanje podataka.

Primarni centri za obradu i pohranjivanje podataka:

- aplikativni poslužitelji i poslužitelji baze podataka za CMS i druge softverske aplikacije koje se koriste u pravosuđu BiH;
- profesionalni sustav za pohranu podataka iz CMS-a i drugih važnih aplikativnih sustava;
- web poslužitelji za web portal pravosuđa;
- poslužitelji za elektroničku poštu (e-mail);
- datotečni poslužitelji;
- Active Directory poslužitelj i imenski poslužitelj za domene;
- poslužitelji za obnavljanje antivirusnih programa i ažuriranje Windows-a;
- poslužitelji za upravljanje i nadzor nad resursima mreže i sustava; i

- središnji ruteri i prijenosna oprema za WAN okosnicu.

Nakon proučavanja standarda za sigurnost informatičkog sustava (ISO 27001) u smislu obvezne udaljenosti između primarnog i sekundarnog centra podataka (minimalno 50 km), VSTV je s Osnovnim sudom u Banjoj Luci postigao dogovor o smještanju sekundarnog centra (rezervne lokacije za slučaj nesreće) u prostorije ovoga suda.

Pored primarnog i sekundarnog podatkovnog centra, godine 2007. Uspostavljena su i dva regionalna centra podataka koji su smješteni u prostorijama kantonalnih sudova u Mostaru i Tuzli. U ovim centrima instalirani su poslužitelji za elektroničku poštu (e-mail), datoteke i ažuriranje Windows antivirusnih programa.

Za sve kritične sustavne konfiguracije i podatke redovito se pravi rezervna kopija pomoću sofisticiranog hardvera za rezervne kopije (backup hardware) i specijaliziranog softvera, u skladu sa propisanim procedurama za izradu rezervnih kopija.

Poboljššan pristup elektroničkoj pošti i internetu

Elektronička pošta je izravna i doslovno besplatna. Pravosuđe se u potpunosti koristi ovim kanalom komunikacije jer sada svi djelatnici u pravosudnim institucijama koriste jedinstveni sustav elektroničke pošte koji je ustanovljen 2007. godine, a koji omogućava razmjenu elektroničkih poruka između korisnika iz svih sudova i tužiteljstava u BiH. Nadalje, standardizirani oblik adresa (ime.prezime@pravosudje.ba) za sve korisnike učinio je pravosudni adresar prepoznatljivim i prihvatljivim za vanjske korisnike.

Svi korisnici pravosudnog sustava također mogu pristupiti svojoj pošti sa bilo kojeg računala povezanog na internet sa bilo kojeg mjesta u svijetu.

Odjel za IKT VSTV-a počeo je primjenjivati model središnjeg pristupa internetu putem pristupnih točaka VSTV-a. Nakon što model bude završen, svi

korisnici u pravosuđu moći će pristupiti internetu sa svojih radnih stanica. Na ovaj način, korisnici će imati pristup sudbenoj praksi susjednih zemalja i EU, on-line stručnoj literaturi, web stranicama drugih državnih tijela, međunarodnih organizacija, međunarodnih strukovnih udruga i mnogim drugim izvorima informacija relevantnih za njihov rad.

Trenutačno, pristup internetu preko spomenutih pristupnih točaka dostupan je za gotovo 2,300 korisnika u 40 pravosudnih institucija. Pristup internetu za ostatak korisnika bit će omogućen nakon uspostave druge internet pristupne točke u podatkovnom centru u Banja Luci.

CMS: srž pravosudnog informacijskog sustava

Sustav upravljanja predmetima (CMS) predstavlja srž pravosudnog informacijskog sustava koji omogućava potpuno automatizirane radne procese u čitavom pravosuđu. Prije uvođenja CMS-a u pravosuđe, predmetima je upravljano ručno, uporabom starih upisnika i rukom pisanih naloga. Mali broj računala, koji je postojao u sudovima i tužiteljstvima, korišten je uglavnom u svojstvu pisanih strojeva. Nije bilo sustava izvješćivanja, pa je čak i najjednostavnije izvješće o broju otvorenih predmeta za neke sudove predstavljalo veoma težak zadatak. Sa CMS-om, ovi procesi značajno su unaprijeđeni.

Sustav koji smo uveli automatizirao je čitav radni proces, od evidentiranja do pohranjivanja. CMS također omogućava elektronički prijenos podataka od tužiteljstva do suda, čime se eliminira potreba za dvostrukim unosom iste informacije i smanjuje mogućnost pogreške prilikom unosa podataka.

Ova usluga omogućava strankama u postupku trenutno dobivanje informacije o broju predmeta i sucu kome je predmet dodijeljen u rad, što je proces koji je u manualnom sustavu rada mogao trajati po tjedan ili dva. Otklanjanjem ljudskog čimbenika iz procesa dodjeljivanja predmeta u rad sucu, zagarantirana je nepristranost u ovom dijelu procesa, obzirom da sustav dodjeljuje predmete sucima temeljem specijalizacija u pravnim oblastima i vodeći računa o opterećenosti sudaca, a ne subjektivnim čimbenicima.

Duga je lista viših administratora baza podataka, administratora baza podataka, programera web

*Fikret Šabić,
zamjenik šefa Odjela
za IKT VSTV-a za
upravljanje i razvoj
baza podataka*

portala, pravnih savjetnika, analitičara, savjetnika za implementaciju CMS-a i instruktora za rad u CMS-u koji su pridonijeli razvoju i funkcioniranju CMS-a. Od trenutka kada je VSTV preuzeo CMS, Jedinica za razvoj i administraciju baza podataka razvila je čitav niz novih funkcionalnosti kroz stručni pristup svojih razvojnih inženjera. Ovaj razvojni proces okarakteriziran je timskim radom i multidisciplinarnim pristupom programera i pravnih stručnjaka. Ovaj tim svakodnevno prati i administrira baze podataka i aplikacije pravosuđa, rješava i najzahtjevnije probleme s kojima se korisnici suočavaju, te planira i razvija poboljšane funkcionalnosti.

Želim naglasiti ulogu naših kolega iz pravnog odjela VSTV-a, koji su nam davali stručne smjernice tijekom razvijanja CMS-a. U implementaciji CMS-a učestvovali su i pravni stručnjaci, koji su provodili naobrazbu korisnika o primjeni novih radnih postupaka u elektroničkom okruženju i osiguravali odgovore na pravna pitanja koja su se pojavljivala tijekom procesa.

CMS: Učinkovit pristup sudbenim podacima

Točnost održavanja elektroničkih evidencija osigurava brz uvid u stanje predmeta i svim radnjama poduzetim u pojedinačnim predmetima. Svi predmeti su upisani u elektronički upisnik i sve ključne aktivnosti sudaca i pomoćnog osoblja zabilježene su u sustavu. Također, sustav korisnicima osigurava podsjetnike za aktivnosti koje trebaju biti poduzete, kao i za rokove do kojih aktivnosti moraju biti okončane.

Najveće koristi za suce i sudbeno osoblje sudbene inačice CMS-a ogledaju se u sljedećem:

- evidentiranje dostave i primitka dokumenata u svakom pojedinačnom predmetu;
- predmeti se mogu elektronički spajati i razdvajati;
- automatizirana razmjena dokumenata između sudova i tužiteljstava;
- dostavljeni dokumenti mogu se registrirati po bar kôdu;
- omogućeno je evidentiranje pritvora, sankcija i kazni;
- omogućeno je praćenje izvršenja pritvora, sankcija i kazni;
- omogućeno je izravno generiranje točnih statističkih izvješća o radu sudova.

Slično navedenom, najveće koristi za korisnike tužiteljske inačice CMS-a su sljedeće:

- obrazac za evidentiranje dokumenata i otvaranje predmeta;
- različite vrste zadataka mogu se dodijeliti elektronički različitom osoblju u tužiteljstvu;
- rasprave se mogu prijaviti elektronički;
- automatsko obavještenje o povezanim predmetima u sudu i tužiteljstvu;
- automatska razmjena dokumenata između suda i tužiteljstva;

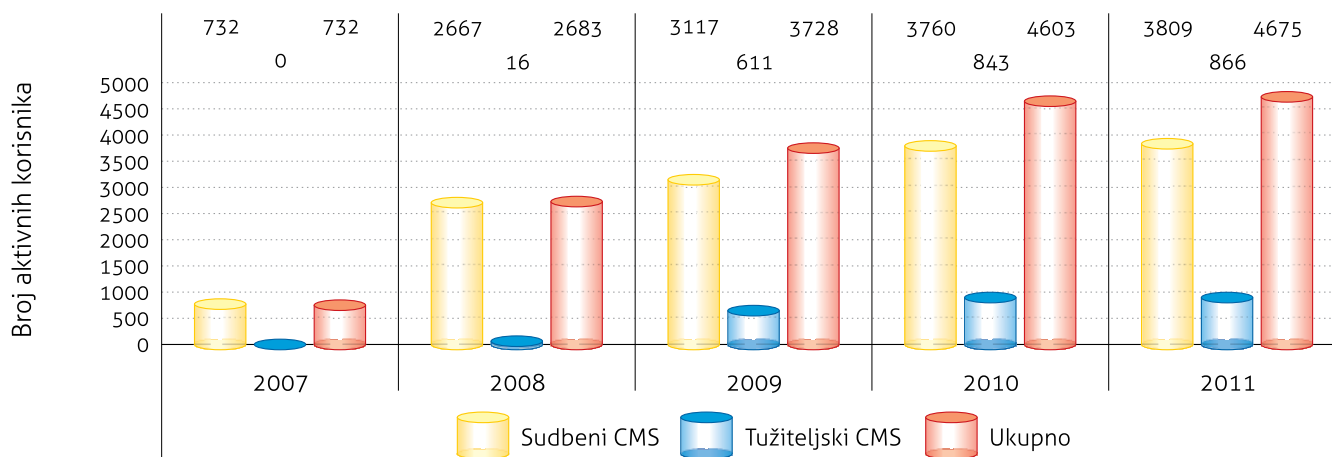
CMS se konstantno prati, analizira i unapređuje.

Značajno povećan broj korisnika i unesenih predmeta

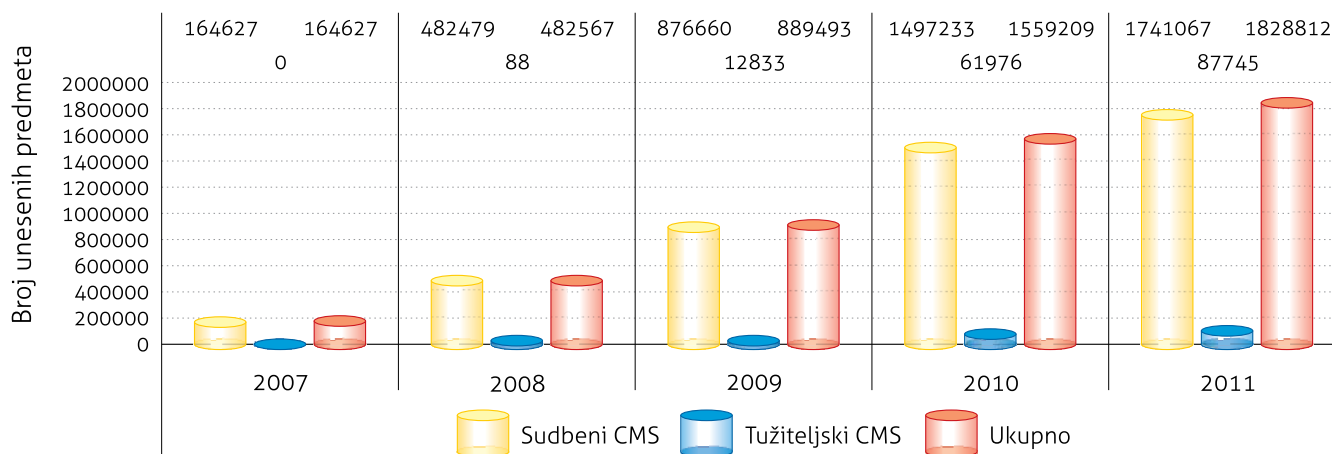
Do 2011. godine, sustav je koristilo preko 4,500 korisnika iz 73 suda i 19 tužiteljstava u BiH, a

gotovo svi predmeti su evidentirani u sustav.

Broj aktivnih korisnika CMS-a u sudovima i tužiteljstvima

Broj unesenih sudbenih i tužiteljskih predmeta u CMS

Registar kazni - pasivan, ali učinkovit ovršni sustav

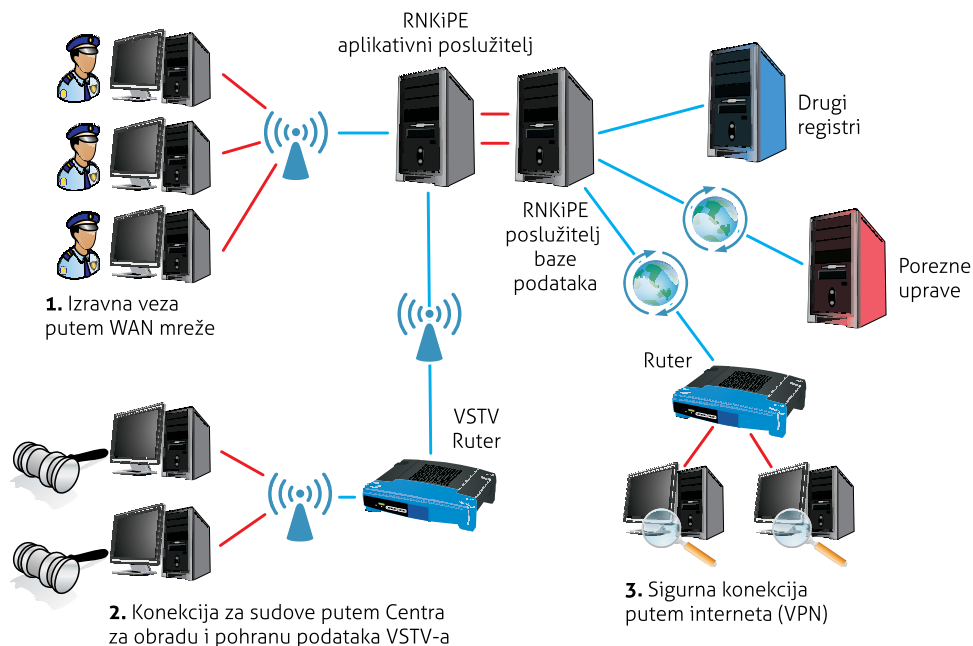
Ovrha novčanih kazni za prekršaje, poput prometnih prekršaja, dugo je predstavljala problem u BiH. Većina ljudi nije plaćala kazne, a zbog vrlo velikog broja novčanih kazni i njihovih malih vrijednosti, bilo je neučinkovito provoditi prinudnu naplatu putem sudova. Kao posljedica toga, sudbeni sustav je postao zatrpan prevelikim brojem prekršajnih predmeta.

Uvođenje IKT-a otvorilo je nove mogućnosti za učinkovitu ovrhu novčanih kazni za prekršaje i VSTV je uz pomoć međunarodnih donatora prepoznalo ovu priliku i 2005. godine pokrenulo razvoj baze podataka za registriranje svih prekršajnih kazni. Rezultat tih aktivnosti je razvijena središnja baza podataka - Registar novčanih kazni (RNK) - gdje institucije nadležne za izdavanje kazni (obično policija i inspekcije) mogu evidentirati kazne za prekršaje građana ili pravnih osoba, te ako te kazne ne budu plaćene na vrijeme, onemogućiti prekršiteljima pristup pojedinim uslugama koje pružaju javne ustanove, kao što su obnavljanje prometne dozvole i/ili obnavljanje registracije motornih vozila.

Registar novčanih kazni (RNK) naziva se "pasivnim sustavom ovrhe" zbog automatiziranog načina rada. Ovakvim sustavom organi vlasti ne moraju aktivno procesuirati prekršitelje, jer negativne posljedice neplaćanja potiču dužnika na dragovoljno plaćanje obveza.

RNK shema zahtijeva sustav sa bazom podataka koja je dostupna entitetskoj i kantonalnim policijama, entitetskim, kantonalnim i općinskim inspekcijama, entitetskim poreznim upravama, sudovima i nizu drugih regulatornih ustanova koje izdaju manji broj prekršajnih naloga.

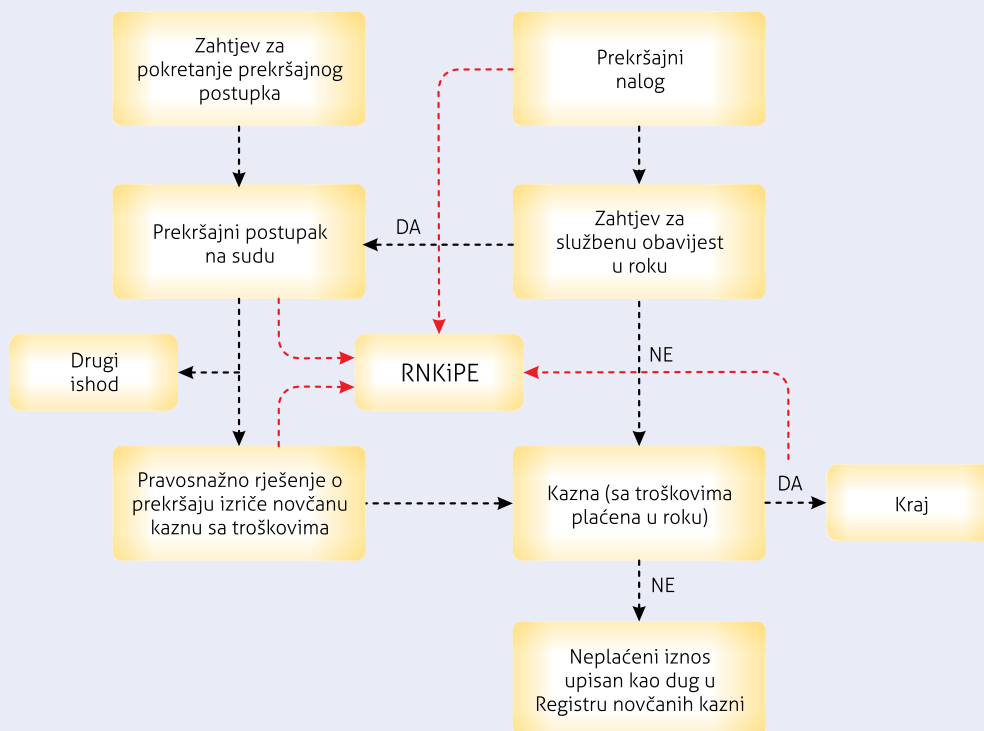
Registar novčanih kazni i prekršajne evidencije (RNKiPE) web aplikacija

Koristi od RNK: poboljšana ovrha novčanih kazni

RNK je izvrstan primjer kako uvođenje nove tehnologije može značajno poboljšati uvjete u kojima sudovi rade. Ranije, nitko nije mnogo brinuo za prekršajne kazne, jer nije postojao učinkovit sustav za naplatu tih kazni. Izdavanje prekršajnog naloga nije imalo značajno preventivno djelovanje na neželjeno ponašanje. Činjenica da građani više ne mogu lako izbjeći plaćanje kazni će, najvjerojatnije, tijekom vremena, proizvesti pozitivan utjecaj na ponašanje građana. Nadalje, reforma je doprinijela i značajnom prilivu sredstva koja se sada slijevaju u javnu blagajnu, čime se stvara fond koji je na raspolaganju za osiguravanje drugih usluga građanima.

U lipnju 2011. godine, RNK je sadržavao podatke o gotovo 3.5 milijuna odluka, od čega je bilo oko 350,000 sudbenih odluka. Ukupna vrijednost izrečenih kazni iznosi blizu 450 milijuna KM, dok je ukupna vrijednost evidentiranih plaćenih kazni gotovo 220 milijuna KM, što predstavlja značajan porast u odnosu na ranije stanje. Evidentirane kazne upisane u bazu podataka dolaze sa više od 500 mjesta za unos u sudovima i drugim nadležnim ustanovama.

Web portal pravosuđa: vrata pravosuđa otvorena javnosti

2007. godine IKT projekt VSTV-a pokrenuo je razvoj web portala pravosuđa BiH. Danas je to središnja pristupna točka za sve osobe koje traže informacije o pravosuđu.

Kao sastavni dio ovog koncepta, svaka institucija razvila je svoju web stranicu, kojoj se može pristupiti putem zajedničkog web portala pravosuđa ili direktno putem njihovih web adresa na domeni "pravosudje.ba". U razdoblju od 2008. do 2011. godine broj web stranica je povećan sa početnih 7 na 74.

Djelatnici Jedinice za web portal aktivno prate osvježavanje i održavanje web stranica pravosudnih institucija, kako bi osigurali stalno dodavanje

novih i relevantnih sadržaja za posjetitelje portala. U tom smislu, u periodu od 2009. do 2011. godine organiziran je niz obuka za web urednike i administratore s naglaskom na upravljanju i uređivanju sadržaja web stranica.

Kako bi portal učinili što pristupačnijim korisnicima, sudovi i tužiteljstva pokrenuli su web stranice temeljene na standardu za raspored i izgled stranica objavljenih pod jedinstvenom domenom "pravosudje.ba".

U smjeru osiguravanja informacija i usluga za pravosuđe i javnost, usporedo sa rastom portala pravosuđa razvijani su novi moduli i dopunjavane su postojeće funkcionalnosti.

	Listopad 2010	Studeni 2010	Prosinac 2010	Siječanj 2011	Veljača 2011	Ožujak 2011	Travanj 2011	Svibanj 2011	Lipanj 2011
Ukupni broj klikova	9,932	11,220	34,504	47,926	53,113	53,932	46,594	47,718	51,341
Broj klikova na središnji portal	n/a *	n/a *	19,159	26,545	29,494	29,473	25,356	26,968	28,891
Web stranice sudova i tužiteljstva	64	72	73	73	73	74	74	74	74
Prosječni broj klikova na pojedinačne stranice sudova i tužiteljstva (mjesečno)	155	156	207	292	322	329	285	277	302

Statistički podaci o prosječnoj stopi posjeta pravosudnim web stranicama

*Središnji portal pušten je u rad početkom prosinca 2010. godine

Servisi pravosudnog web portala

Imajući na umu potencijalni problem nepravilnog ili neredovitog ažuriranja sadržaja na web stranici, poduzete su dodatne mjere kako bi se omogućilo automatizirano ažuriranje podataka na web stranicama sudova. Pravosudni portal javnosti i pravnoj zajednici nudi sljedeće servise:

- dnevno ažurirani raspored sudbenih rasprava
- web adresar pravosudnih institucija, te adresar sudbenih vještaka i tumača
- modul za prikaz statističkih izvješća o sudbenim predmetima, na osnovu podataka iz CMS-a
- on-line ankete za jednostavno i učinkovito prikupljanje povratnih informacija
- on-line pregled predmeta registriranih u CMS sustavu
- multimedijalne galerije koje omogućavaju standardizirani prikaz vizualnih i audio materijala

- sustav za nominiranje vijesti, koji olakšava objavljivanje različitih informacija iz pravosudnih institucija na središnjem portalu
- pravosudni forum – virtualni prostor za razmjenu mišljenja namijenjen pravnicima i drugima zainteresiranim osobama

Sve ove inovativne usluge dostupne su putem višjezičnih, fleksibilnih početnih stranica.

Središnji portal pravosuđa izrađen je na temelju analize zahtjeva koji su došli iz sudova, te procjena i dizajna koji su izradili članovi grupe za web portal i Jedinice za razvoj i administraciju baza podataka, uz poštivanje svih tehničkih i sigurnosnih pretpostavki i načela osiguravanja najučinkovitijih web rješenja za pravosuđe u BiH i korisnike njegovih usluga.

Pravosudni forum: dodatni komunikacijski kanal

Nakon formiranja prvih web stranica sudova i tužiteljstava u lipnju 2008. godine, kreiran je on-line forum, koji je dostupan na adresi: <http://forum.pravosudje.ba>. Forum je zamišljen kao mjesto na kojemu pravnici mogu razmjenjivati mišljenja o pravnim i drugim pitanjima, ali i kao kanal putem kojega javnost može komunicirati s pravosuđem. Svi suci, tužitelji i sudački suradnici, kao i web administratori registrirani su kao članovi ovoga foruma.

Neki tematski pod-forumi namijenjeni su isključivo za diskusije o temama iz oblasti pravosuđa, poput:

- razmjena informacija i iskustava među pravnicima;
- komunikacija između web administratora i web urednika u pravosudnim institucijama;
- "Kako uraditi" vodiči za različite oblasti (unos podataka, obrada podataka, analiza, pisanje), itd.

FORUM	TEMA	POSTOVI	POSLEDNJI POST	
Pravila foruma	Molim da se prije upotreba foruma upoznate sa pravilima foruma.	1	1	od forum_moderator [i] u Pon Maj 25, 2008 11:36:03

LINKOVI	TEMA	POSTOVI	POSLEDNJI POST	
csd.pravosudje.ba	Pravosudni portal - Centar za sudsku dokumentaciju			
hpc.ba	web stranica Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine			
...				
Linkovi na web stranice drugih sudskih instanci u zemlji		5	5	od eob.dautovic [i] u Pon Sep 27, 2010 08:41:15

PRAVOSUĐE	TEMA	POSTOVI	POSLEDNJI POST	
Pristup sudskim predmetima putem web-a		3	16	od vesna [i] u Pon Aug 01, 2011 21:05:45
Dostava sudskih pisama: otvorena pitanja		1	1	od moderator_dostava [i] u Sri Jun 30, 2010 15:49:12
Moderator: moderator_dostava				
Centar za sudsku dokumentaciju		2	18	od DonKhot [i] u Ned Maj 09, 2010 12:23:35
Legislativa		1	1	od DonKhot [i] u Pon Jan 10, 2011 03:25:49
Edukacija		5	15	od Dragan V [i] u Sri Dec 08, 2010 14:28:40
Razno		45	816	od neverkagarasic [i] u Pet Aug 12, 2011 14:11:20

Pored navedenog, forum nudi priliku javnosti za izražavanje različitih mišljenja ovim putem, traženje savjeta i razmatranje različitih tema vezanih za pravosuđe, bez cenzure. Forum je također namijenjen prikupljanju povratnih informacija o sadržajima objavljenim na web stranicama pravosudnih institucija.

Širok raspon tema razmatranih na ovom forumu očito pridonosi transparentnijem uvidu u poslove pravosudnog sustava koji ranije nisu bili dostupni javnosti. Štoviše, povećan protok informacija o zbivanjima u pravosudnom sustavu usmjeren prema javnosti pridonosi povećanju odgovornosti djelatnika unutar sustava.

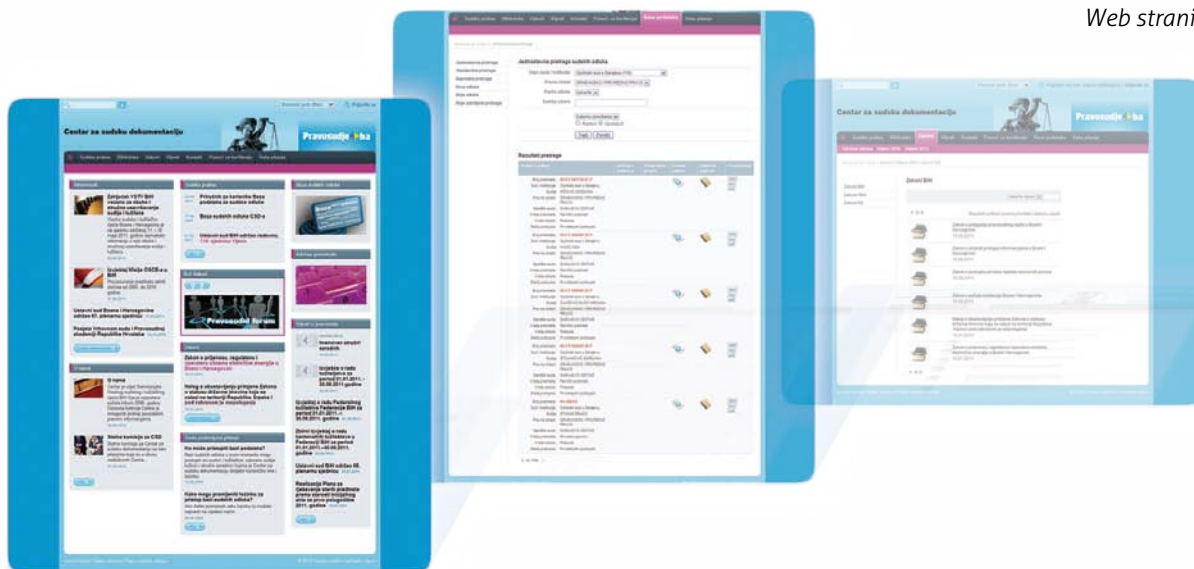
Informacijski sustav Centra za sudbenu dokumentaciju

Nedostatak središnje zbirke sudbenih informacija problem je koji je u BiH nazočan već godinama, a rezultirao je neusklađenom sudbenom praksom u cijeloj zemlji. Većina europskih zemalja već nudi on-line pristup bazama podataka najvažnijih ili svih sudbenih odluka. VSTV, kao institucija prepoznala je prednosti centraliziranja ovakve zbirke.

Kao rezultat toga, uspostavljen je on-line Centar za sudbenu dokumentaciju (CSD), koji djelatnicima u pravosuđu i drugim osobama zainteresiranim za vladavinu prava nudi brz i jednostavan on-line pristup putem web stranice www.pravosudje.ba/csd, širokom rasponu pravnih informacija koje im mogu pomoći u obavljanju svakodnevnih poslova. Baza podataka sadrži

odluke Suda BiH, Ustavnog suda BiH, entitetskih vrhovnih sudova i Apelacionog suda Brčko Distrikta. Pored toga, ona obuhvaća i sve odluke sudova nižih instanci koje su prethodile odlukama viših sudbenih instanci, pravna mišljenja za određene presude, itd.

Aktivnosti CSD-a dovele su do povećanja ukupnog broja korisnika baze podataka. Prema analizi prometa na web stranici i upotrebe baze podataka, oko 46% sudaca, tužitelja i suradnika posjetilo je bazu sudbenih odluka najmanje jednom, dok je oko 30% njih koristilo bazu podataka nekoliko puta, a njih 10% pristupa bazi na mjesečnoj osnovi, time pridonoseći promoviranju dosljedne primjene zakona.

Web stranica CSD-a

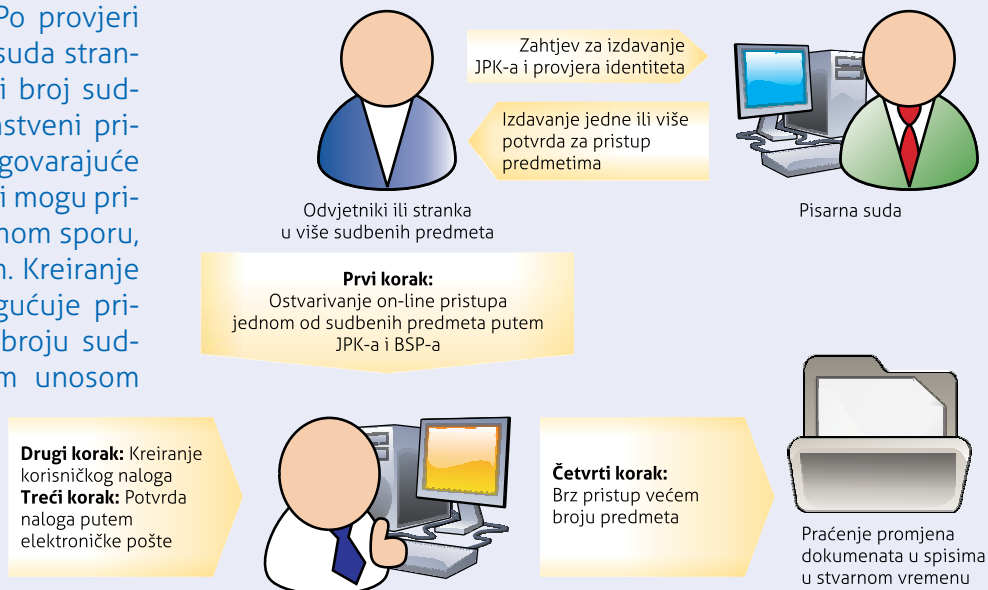
Autorizirani pristup elektroničkim spisima za stranke u postupku

Glavna prednost za korisnike sudbenih usluga došla je 2009. godine sa razvojem web usluge koja je omogućila građanima i pravnoj zajednici ostvarivanje uvida u informacije o predmetima u CMS-u. Uvođenjem ove usluge, sudbeno osoblje je educirano za izdavanje zaporki za pristup predmetima zainteresiranim strankama.

Još od pilot primjene ove usluge, Odjel za IKT VSTV-a kontinuirano pruža potporu krajnjim korisnicima putem adrese e-pošte predmeti@pravosudje.ba. Ova adresa e-pošte ispisana je na svakoj potvrdi koju djelatnici pisarne suda izdaju krajnjim korisnicima i koristi se samo kao kanal za pružanje potpore korisnicima ove web usluge. Ovaj komunikacijski kanal omogućava i direktno dostavljanje ideja za dalji razvoj ovoga web servisa i njegovog sučelja.

Ova usluga omogućava korisnicima ostvarivanje on-line pristupa za jedan ili više predmeta putem usmenog zahtjeva u pisarni suda, gdje se obavlja provjera identiteta građana na temelju ostvarivanja uvida u osobne isprave. Po provjeri identiteta, djelatnik u pisarni suda stranci izdaje dokument koji sadrži broj sudbenog predmeta (BSP) i Jedinствeni pristupni kôd (JPK). Pomoću odgovarajuće kombinacije BSP i JPK, korisnici mogu pristupiti informacijama o sudbenom sporu, te kreirati korisnički web račun. Kreiranje web računa korisnicima omogućuje pristup informacijama o većem broju sudbenih predmeta jednostavnim unosom korisničkog imena i zaporke.

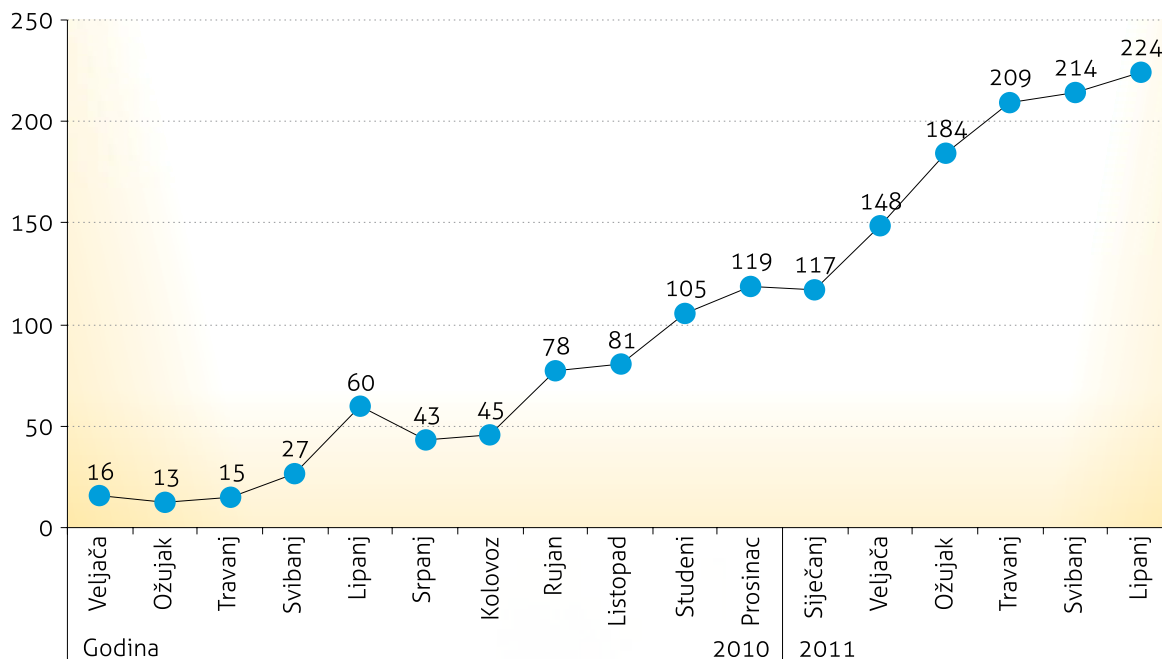
Proces izdavanja Jedinствениh pristupnih kôdova, kreiranje korisničkog računa i on-line pristup informacijama većem broju sudbenih predmeta

Gotovo 4,000 korisnika u prvoj godini primjene web servisa

Do srpnja 2011. godine izdano je preko 13,000 Jedinstvenih pristupnih kôdova za web pristup sudbenim predmetima. Gotovo 4,000 različitih stranaka registriranih u CMS-u zatražilo je i dobilo

jedan ili više pristupnih kôdova. Grafikon pokazuje dobru prihvaćenost servisa i kontinuirani rast njegove uporabe.

Prosječan broj uspješnih korisničkih prijava u sustavu pokazuje značajan rast u broja korisnika ove usluge na dnevnoj osnovi

IKT i CMS u službi standardiziranja radnih procesa

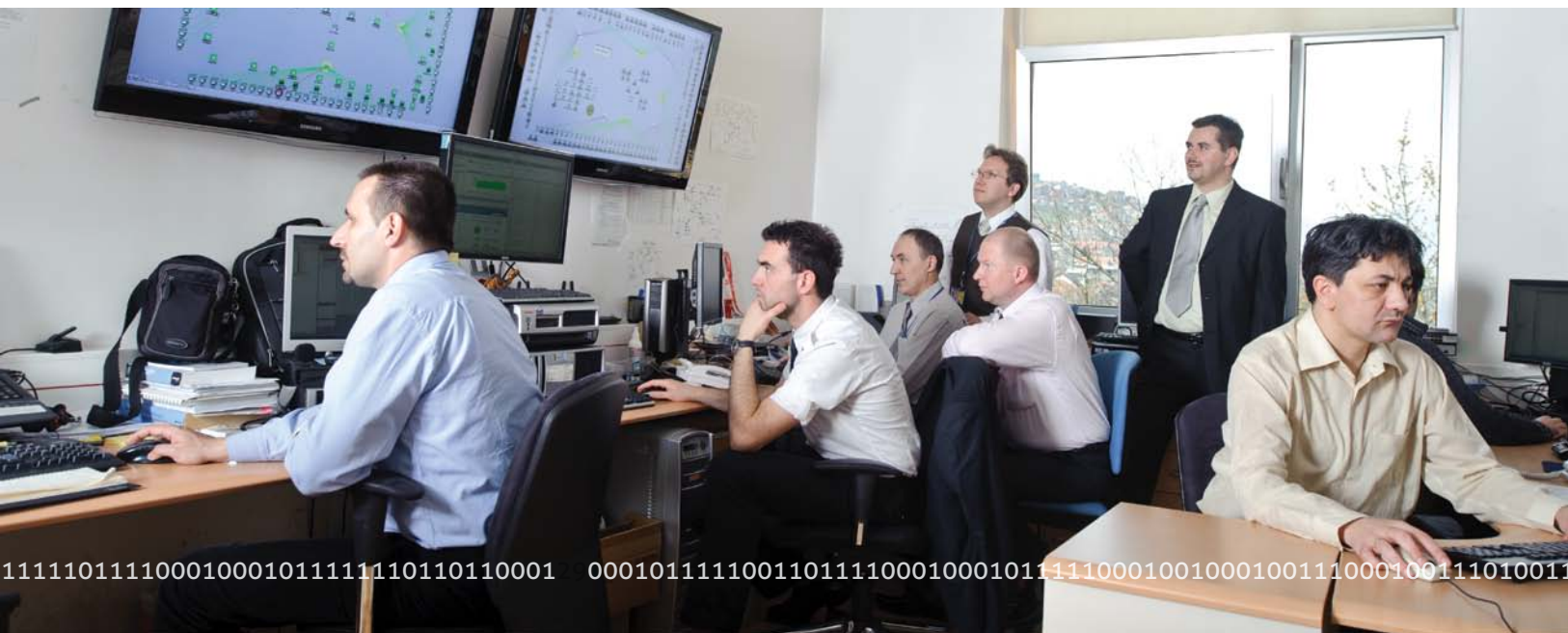
Informatizacija bosanskohercegovačkog pravosuđa i uvođenje CMS-a, usmjereni su na promoviranje učinkovitosti kroz automatiziranje postojećih radnih postupaka u svrhu doseganja više razine kvalitete sudbenih usluga.

CMS se razvio u informacijski sustav kojega koriste svi sudovi i tužiteljstva širom zemlje. Na praktičnoj razini, CMS uvelike pridonosi poboljšaju procedura rada u sudovima i tužiteljstvima. U osnovi, CMS osigurava pohranu i dostupnost informacija i dokumenata, time stvarajući pretpostavku za odgovarajuće i brzo djelovanje, sukladno dinamici rada u ovom sustavu. Time se poboljšava učinkovitost svih djelatnika sudova i tužiteljstava u odnosu na način rada prije uvođenja CMS-a.

Centar za sudbenu dokumentaciju jedan je od dobrih IKT inicijativa, koja promovira učinkovitost i djelotvornost u pravosuđu. Osnutkom ovoga centra ubrzan je pristup pravnim informacijama, čime je omogućena ujednačenija primjena zakona.

Uporaba IKT i CMS-a bit će od posebne koristi u budućim nastojanjima za smanjenje broja neriješenih predmeta koji je akumuliran tijekom godina. Ovim će biti omogućeno praćenje zaostataka, utvrđivanje ukupnog broja neriješenih predmeta, kao i starosne strukture tih predmeta.

U biti, bez potpore IKT-a bilo bi gotovo nemoguće izmjeriti milijune promjena koje dnevno nastaju u radu na sudbenim predmetima i analizirati učinke provedenih politika usmjerenih na smanjenje broja zaostalih, odnosno neriješenih predmeta.

IKT promovira transparentnost i odgovornost

Transparentnost i odgovornost, uz vladavinu prava, predstavljaju ključne i uzajamno isprepletene karakteristike dobrog upravljanja, koje je moguće ostvariti provedbom projekata u oblasti e-Uprave.

CMS je postao jedan od najvažnijih alata za promoviranje transparentnosti, a time i odgovornosti. U biti, ovaj sustav redovito informira uposlenike u pravosuđu o događanjima u svezi s konkretnim predmetima. Zahvaljujući CMS-u predsjednicima sudova su svakodnevno raspoloživi rezultati rada sudaca, a VSTV dobija redovita izvješća o radu sudova. To omogućava bolju internu transparentnost i postavlja temelje za pozivanje na odgovornost djelatnika koji ostvaruju slabije rezultate.

Nadalje, CMS strankama u postupku osigurava pravodobne i točne informacije, čime izravno pridonosi povećanju transparentnosti.

Web portal pravosuđa još jedan je primjer inicijative koja je povećala transparentnost rada pravosudnih institucija za javnost u cijelosti. Web servis "Pristup predmetima putem interneta" predstavlja veliki napredak u smislu otvaranja sudova prema građanima, jer čini dostupnima podatke o sudbenim predmetima na lak i jasan način. Ovaj servis predstavlja novu razinu transparentnosti u poslovanju sudova, gdje stranke mogu pristupiti najnovijim informacijama o njihovim sudbenim predmetima u bilo kojem trenutku, s bilo kojeg računala sa pristupom internetu.

Na koncu, kako bi web usluge i informacije učinili dostupnim svim građanima, uključujući i one koji nemaju načina za pristup informacijama putem interneta, postavljeno je 50 info-pultova u javnim prostorima sudova širom zemlje.

Naredni koraci

Od 2004. godine do danas, bosanskohercegovačko pravosuđe doživjelo je IKT "revoluciju" pod dirigentskom palicom VSTV-a, koja je korjenito unaprijedila način rada u pravosuđu. Ipak, ovaj posao još nije završen. Buduće aktivnosti u e-Pravosuđu moraju odgovoriti na potrebe građana BiH, poslovne zajednice i pravnika glede pristupa informacijama, omogućavajući im lakše ostvarenje njihovih prava i obavljanje njihovih dužnosti. Također, potrebno je proširiti funkcionalnosti pravosudnog informacijskog sustava kako bi se osigurala sigurnija razmjena podataka između pravosudnih elektroničkih evidencija i elektroničkih registara u drugim državnim institucijama, posebice u agencijama za provedbu zakona. To se može postići kroz dalji razvoj novih modula informacijskog sustava, posebice CMS-a i web portala, kao i kroz uspostavu dvosmjerne elektroničke komunikacije između sudova i korisnika njihovih usluga.

U tom smislu, planirana su sljedeća unaprjeđenja CMS-a:

- razvoj i implementacija modula za skeniranje i elektroničku dostavu dokumenata za stranke u postupku;
- razvoj i implementacija modula za elektroničku razmjenu podataka između CMS-a i policijskih evidencija;
- razvoj i implementacija CMS funkcionalnosti za predvidljivost rokova;
- uspostava modula za sudbenu policiju u CMS-u.

Buduće aktivnosti će također uključivati potporu sudovima u osiguranju tehničkih uvjeta za učinkovitija suđenja, uključujući i opremanje sudnica audio i video opremom, koja će omogućiti provedbu zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka, uvođenje video konferencije za sudbene rasprave i opremanje tužiteljstava dodatnom audio i video opremom koja će biti rabljena pri provedbi istraga.

Veća učinkovitost za budućnost

Postupno uvođenje elektroničkog potpisa u informacijski sustav bh pravosuđa jedna je od najznačajnijih promjena planiranih u budućnosti.

e-Potpis će ubrzati određene postupke u poslovanju sudova i tužiteljstava, olakšavajući:

- dostavu podnesaka sudu u elektroničkom obliku;
- elektroničku dostavu sudbenih odluka;
- elektroničko potpisivanje svih dokumenata koji su sastavni dio unutarnjeg poslovanja sudova i tužiteljstava;
- sigurna provjera korisnika informacijskog sustava posredstvom e-potpisa (smart kartice, itd.).

Još jedna novina bit će uspostava informacijskog sustava za upravljanje ljudskim resursima u pravosuđu. VSTV, kao i svi sudovi i tužiteljstva dnevno obavljaju obradu znatne količine osobnih informacija o sucima, tužiteljima i drugim djelatnicima u pravosuđu. Namjena uvođenja zajedničkog i jedinstvenog sustava za upravljanje ljudskim resursima je standardiziranje načina prikupljanja relevantnih osobnih podataka i omogućavanje jednostavnog pristupa onima koji trebaju te informacije kao temelj za donošenje odluka, na taj način smanjujući administrativne troškove.

VSTV ima vodeću ulogu u provedbi projekata iz oblasti e-Uprave, i dalje će se zalagati za inovativne načine primjene IKT-a u cilju podizanja razine učinkovitosti rada pravosuđa i poboljšavanja njegove dostupnosti građanima.

Jednako je važno raditi na razvoju modula za razmjenu podataka između različitih tijela za provedbu zakona. Sva relevantna ministarstva i policijske agencije potpisale su sporazum o suradnji u svezi s razmjenom podataka između policijskih i tužiteljskih evidencija, predviđajući uspostavu središnje pristupne točke za sigurnu razmjenu podataka. Pristupna točka će biti uspostavljena kao web servis pri Direkciji za koordinaciju policijskih tijela, koji će biti povezan sa svim relevantnim elektroničkim registrima.

Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine
Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине
High Judicial and Prosecutorial Council of Bosnia and Herzegovina

Provedba IKT strategije i informatizacija pravosuđa je omogućena kroz financiranje Europske Unije i vlada Bosne i Hercegovine, Švedske, Nizozemske, Norveške, SAD, Španije i Turske.

Izrada ove brošure je financirana od strane Švedske međunarodne agencije za razvoj i suradnju (Sida) i Ministarstva za razvoj i suradnju Nizozemske.